

Freddie är död

DEN AMERIKANSKA regeringen beslutade i söndags att socialisera landets två största bolåneinstitut, Fannie Mae och Freddie Mac, som tillsammans garanterar lånesummor på 6 000 miljarder dollar eller hälften av USA:s bolånemarknad. Prisfallet på bostäder som inleddes 2006 har drabbat låginkomsttagare hårt. Av de som köpte bostäder i början av 2003 eller senare har nu närmare 30 procent lån som är större än bostadens försäljningspris. Inställda betalningar har lett till gigantiska kreditunderskott och Fannie Mae och Freddie Mac riskerade att gå omkull. Hade USA:s regering låtit det ske kunde en global depression à la 1930-talet ha utlösts.

En sådan utveckling hade knappast varit till gagn för låginkomsttagare varken i USA eller på andra håll i världen, och så långt får vi nog vara tacksamma för att finansminister Henry Paulson gick in till Fannie och Freddie och viftade med 200 miljarder skattedollar. Att övertagandet i någon mån även räddade ägarna och ledde till glädjeskutt på världens börser är smällar man får ta.

VAD SOM NU ska ske med bolånejättarna blir upp till nästa president. Huvudfrågan är om instituten ska återgå till de halvstatliga hybrider de var fram tills nyligen eller om de ska privatiseras helt och fullt. Men lösningen borde snarare vara att behålla dem i statlig regi.

Fannie Mae – eller egentligen FNMA, Federal National Mortgage Association – skapades 1938 som en del av Franklin D Roosevelts New Deal efter den stora depressionen, och syftet var att skaffa likviditet till bolånemarknaden för att möjliggöra även för fattiga hushåll att köpa bostäder. 1968 överläts Fannie Mae i privat ägo och blev ett vinstdrivande bolag. Men liksom Freddie Mac, som startades 1970, har det kvar en del statliga privilegier, främst att staten i slutändan garanterar deras utlåning. Fannie och

Freddie har lika stort ansvar för bolånekrisen och sitt eget kreditunderskott som privata banker, men har hela tiden kunna förlita sig på att staten garanterar att de inte går omkull. Som Princetonprofessorn Paul Krugman sagt: Statsgarantin ”innebär att vinsterna privatiseras och förlusterna socialiseras”.

HÖGERN VILL NU stycka upp och helprivatisera Fannie och Freddie så att de statliga privilegierna upphör. Men det är en sanning med modifikation; även den privata banksektorn kan i moderna kapitalistiska länder förlita sig på staten som sista garant. Redan i mars 2008 räddade amerikanska Federal Reserve investmentbanken Bear Sterns från att gå omkull, och vi har inte glömts Anne Wibbles ”bankakut” som i början av 1990-talet räddade Nordbanken och Götabanken för 65 miljarder av skattebetalarnas pengar. Halvprivat eller privat verkar inte spela någon större roll – finanssektorns incitament att inte ta överdrivna risker är redan spoliert.

Att i stället behålla Fannie och Freddie i statlig regi är bra av flera skäl. Bolånekrisen har gjort deras ursprungliga uppgift, billiga bostadslån, än angelägnare. Om de slapp leverera vinster åt privata aktieägare skulle utlåning kunna ske säkert och ansvarsfullt.

Då skulle marknaden även slippa ”finansiella innovationer” som de sub prime-lån som är en av orsakerna till den finansiella oro som nu präglar hela världen. Det paradoxala är att bolånemarknadens privatisering i slutänden tvingade staten till ett kostsamt återtagande. Att med dårens envishet privatisera instituten en gång till verkar inte särskilt smart.

Och i sammanhanget verkar den planerade utförsäljningen av Sveriges bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, inte heller riktigt klok.

RW

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.